

Severni Kavkaz, zlasti primer Olega Orlova

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 21. oktobra 2010 o stanju človekovih pravic v severnem Kavkazu (Ruska federacija) in kazenskem postopku proti Olegu Orlovu

Evropski parlament,

- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 17. septembra 2009 o ubojih borcev za človekove pravice v Rusiji¹,
  - ob upoštevanju dejstva, da je 16. decembra 2009 podelil nagrado Saharova Olegu Orlovu, Sergeju Kovaljevu in Ljudmili Aleksejevi v imenu centra za človekove pravice Memorial in drugih zagovornikov človekovih pravic v Rusiji,
  - ob upoštevanju sporazuma o partnerstvu in sodelovanju med Evropskima skupnostma in njunimi državami članicami ter Rusko federacijo, ki je začel veljati leta 1997 in je bil podaljšan do nadomestitve z novim sporazumom,
  - ob upoštevanju pogajanj, ki so v teku za novi sporazum kot osnovo za nov celostni okvir odnosov med EU in Rusijo,
  - ob upoštevanju Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, Deklaracije Združenih narodov o zagovornikih človekovih pravic, Deklaracije ZN o pravicah in odgovornosti posameznikov, skupin in organov družbe za uveljavljanje in varstvo splošno priznanih človekovih pravic in temeljnih svoboščin;
  - ob upoštevanju člena 122(5) svojega poslovnika,
- A. ker se je Rusija kot članica Sveta Evrope ter Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE) in kot podpisnica deklaracij Združenih narodov zavezala k varovanju in spodbujanju človekovih pravic, temeljnih svoboščin in načel pravne države,
- B. ker teče pred Evropskim sodiščem za človekove pravice približno 20.000 postopkov v zvezi z Rusko federacijo, predvsem z regijo severnega Kavkaza; ker je Evropsko sodišče za človekove pravice v več kot 150 sodbah Rusko federacijo obsodilo zaradi hudih kršitev človekovih pravic in ker poudarja, da je treba te sodbe hitro in v celoti izvajati,

Stanje človekovih pravic v severnem Kavkazu

- C. ker je položaj zagovornikov človekovih pravic v regiji severnega Kavkaza, zlasti v Republiki Čečeniji, Ingušiji in Dagestanu, zelo zaskrbljujoč; ker so neodvisni novinarji, aktivisti civilne družbe, odvetniki in zagovorniki človekovih pravic v regiji pogosto žrtve groženj, nasilnih dejanj, nadlegovanja in ustrahovanja ter ker predstavniki organov pregona pogosto omejujejo njihove dejavnosti; ker so kršitelji človekovih pravic še vedno nekaznovani in se še vedno ignorirajo načela pravne države; ker je civilno prebivalstvo še vedno žrtev nasilja oboroženih opozicijskih skupin in organov pregona; ker so mučenja, slabo ravnanje in samovoljni pripor splošno razširjeni, nevladne organizacije, ki niso

---

¹ Sprejeta besedila, P7_TA(2009)0022.

odvisne od nacionalne vlade, pa imajo pomembno vlogo pri razvoju civilne družbe,

- D. ker v Čečeniji na splošno vlada strah, ne glede na nedvomne uspehe na področju obnove in veliko izboljšanje infrastrukture v tej regiji; ker stanje človekovih pravic in delovanje sodnega sistema ter demokratičnih institucij še naprej zbuja globoko zaskrbljenost,
- E. ker so zaporedna izginotja nasprotnikov vlade in zagovornikov človekovih pravic še vedno nekaznovana in se ne raziskujejo s potrebno skrbnostjo,
- F. ker je v Ingušiji, kljub konstruktivnemu dialogu med oblastmi in civilno družbo, od prihoda novega predsednika na oblast zaskrbljujoč ponovni izbruh nasilja od leta 2009, ki se v nekaterih primerih konča z umori in izginotji nasprotnikov vlade in novinarjev, za katere do danes ni še nobenega kazenskega pregona,
- G. ker narašča število izginulih prebivalcev republik severnega Kavkaza, ki so bili očitno nasilno odpeljani v druge ruske regije; ker za Alija Džanijeva, Jusupa Dobrijeva, Junusa Dobrijeva in Magomeda Adžijeva od okoli polnoči 28. decembra 2009 v Sankt Peterburgu ni znano, kje so; ker se od noči s 24. na 25. september 2010, ko so šli v zgodovinsko mošejo v Moskvi, za pet oseb (Zelimhan Ahmetovič Čibijev, Magomed Kajbulajevič Izrapilov, Džamal Zijanidovič Magomedov, Akil Džavathanovič Abdulajev in Dovar Nazimovič Asadov), od katerih so trije prebivalci severnega Kavkaza, ne ve, kje so,
- H. ker je približno 80.000 ljudi v severnem Kavkazu notranje razseljenih še več kot 18 let potem, ko so bili prisiljeni zapustiti svoje domove zaradi več vojn, ki so izbruhnile med Ingušijo in Severno Osetijo leta 1992 in v Čečeniji leta 1994 in 1999; ker imajo te osebe težave pri iskanju nastanitve in podaljšanju registracije bivališča, zaradi tega pa omejen dostop do socialnih storitev, ter pri obnovi notranjega potnega lista in statusa "prisilnega migranta", ki ga potrebujejo za dostop do dela, socialnih storitev in ugodnosti,
- I. ker je predsednik Buzek 3. septembra 2010 izrazil globoko solidarnost z družinami žrtev tragedije v Beslanu in je pozval predsednika Ruske federacije, naj družinam žrtev zagotovi polno spoštovanje pravic ter naj se končno razkrije resnica v ozadju dogodkov septembra 2004,
- J. ker uporabe vsesplošnega nasilja nad civilnim prebivalstvom ni mogoče z ničemer upravičiti,
- K. ker je seznanjen s pobudo predstavnikov ruske in mednarodne civilne družbe, da se ustanovi dokumentacijski center Natalije Estemirove za morebitne vojne zločine in druge hude kršitve človekovih pravic, storjene med vojnam v Čečeniji,

Kazenska preiskava proti Olegu Orlovu

- L. ker je delo organizacij za človekove pravice, kot je Memorial, nujno za oblikovanje stabilne in svobodne družbe v Rusiji, še posebej pa za vzpostavitev dejanske in trajne stabilnosti v severnem Kavkazu; ker so zato ruska vlada in vlade republik severnega Kavkaza lahko ponosne na pomembno vlogo teh organizacij,
- M. ker je bila Natalija Estemirova, vodja organizacije Memorial v Čečeniji, 15. julija 2009 ugrabljen v Groznej, nato pa so jo našli mrtvo v sosednji Ingušiji; ker v preiskavi njenega umora ni bil dosežen napredek pri iskanju morilcev in dejansko odgovornih,

- N. ker je moskovsko mestno civilno sodišče 21. januarja 2010 obsodilo Olega Orlova in center za človekove pravice Memorial na plačilo odškodnine predsedniku Čečenije Ramzanu Kadirovu,
- O. ker je 9. februarja 2010 Ramzan Kadirov javno izjavil, da bo opustil tožbe v kriminalnih postopkih zaradi obrekovanja, ki jih je sprožil proti Olegu Orlovu, predsedniku izvršnega odbora centra za človekove pravice Memorial, in Ljudmili Aleksejevi, predsednici moskovske helsinške skupine,
- P. ker je bil Oleg Orlov 6. julija 2010 obtožen v skladu s členom 129 kazenskega zakonika in mu grozi kazen do treh let zapor, če bo spoznan za krivega,
- Q. ker je bil med kazensko preiskavo proti Olegu Orlovu resno kršen zakonik Ruske federacije o kazenskem postopku (zlasti člen 72),
- R. ker so med 13. in 16. septembrom 2010 v prostorih več vodilnih organizacij za človekove pravice, med njimi Memoriala, potekale preiskave, organizacijam pa je bilo ukazano, da v zelo kratkem roku predajo številne dokumente o svojih dejavnostih,
1. obsoja vsa teroristična dejanja in poudarja, da uporabe vsesplošnega nasilja nad civilnim prebivalstvom ni mogoče z ničemer upravičiti; izraža sočutje in solidarnost prijateljem in družinam žrtev nasilja, tudi žrtev nedavnih bombnih napadov v moskovski podzemni železnici, nedavnega napada na čečenski parlament ter številnih in neprestanih napadov na prebivalstvo v kavkaških republikah;
  2. izraža največjo zaskrbljenost ob ponovnem izbruhu nasilja in terorističnih dejanj na severnem Kavkazu; na eni strani poziva k zaustavitvi terorizma, na drugi strani pa poziva ruske oblasti, naj naredijo konec splošno razširjenemu ozračju nekaznovanja za kršitve človekovih pravic in nespoštovanju pravne države v tej regiji;
  3. priznava pravico Rusije do boja proti pravemu terorizmu in oboroženim uporom na severnem Kavkazu, vendar poziva oblasti, naj to izvajajo ob podpori mednarodnemu pravu o človekovih pravicah; svari, da bodo nadaljevanje zlorab in nezakonite metode zatiranja upornišva še dodatno izzvale prebivalstvo in namesto stabilnosti povzročile nadaljnje stopnjevanje nasilja v tej regiji;
  4. poziva ruske oblasti, naj storijo vse, kar je v njihovih močeh, da zagotovijo zaščito zagovornikov človekovih pravic, kot zagotavlja Deklaracija Združenih narodov o pravici in odgovornosti posameznikov, skupin in organov družbe za uveljavljanje in varstvo splošno priznanih človekovih pravic in temeljnih svoboščin;
  5. poudarja, da trajno nekaznovanje v Čečeniji prispeva k destabilizaciji v celotni regiji severnega Kavkaza;
  6. odločno obsoja vsako obliko kolektivnega kaznovanja posameznikov, osumljenih povezav z uporniki, vključno s prakso požiganja domov, ki so v lasti družin aktivnih ali osumljenih članov oborožene opozicije; zahteva, da oblasti sprejmejo konkretne ukrepe za preprečevanje kakršne koli ponovitve takšnih kršitev in kaznujejo uradnike, ki so zanje odgovorni, na vseh stopnjah;
  7. poziva Rusijo, da zagotovi neoviran dostop do severnega Kavkaza mednarodnim

organizacijam za človekove pravice, medijem in mednarodnim vladnim institucijam, kot so Svet Evrope, Mednarodni odbor Rdečega križa, OVSE in OZN; poleg tega poziva zlasti pristojne organe, naj ustvarijo pogoje, ki bodo omogočili centru za človekove pravice Memorial in drugim organizacijam za človekove pravice, da bodo v celoti nadaljevali svoje dejavnosti na severnem Kavkazu v varnem okolju;

8. izraža globoko zaskrbljenost glede naraščajočega števila izginulih prebivalcev republik severnega Kavkaza, ki so bili očitno nasilno odpeljani v druge ruske regije, in pričakuje, da bo urad javnega tožilstva Ruske federacije pojasnil in zagotovil informacije, kje so ti državljani;
9. poziva ruske zvezne oblasti, naj zagotovijo, da bodo dolgoročne rešitve za notranje razseljene osebe spremenjene v ukrepe; poziva k okrepljenim državnim vladnim ukrepom za podporo operacijam UNHCR, da bi nadaljevali stanovanjske programe za te osebe ter spodbujali ukrepe za njihov dostop do storitev in ugodnosti; poudarja, da je treba še spremljati notranje razseljene osebe, da bi zagotovili, da se njihove pravice ne bodo kršile še naprej; poziva rusko oblast, da uradno prizna pojem notranje razseljenih oseb in v skladu s tem prilagodi zakonodajo;
10. poziva ruske zvezne oblasti, naj hitro, temeljito in učinkovito preiščejo umor Natalije Estemirove in privedejo odgovorne za njen okrutni umor ter tiste, ki so pri njem sodelovali, pred sodišče;
11. zavrača in obsoja cinične ter nesmiselne poskuse, da bi vpletli Memorial v kaznivo dejanje pomoči terorističnim organizacijam;
12. obsoja začetek kazenske preiskave proti Olegu Orlovu in poziva pristojne oblasti, naj ponovno preučijo sklep o začetku kazenskega postopka; poudarja, da so izjave, kot so izjave Orlova, v demokraciji zakonite in se ne bi smele kaznovati ne po civilnem ne po kazenskem pravu;
13. poziva ruske oblasti – če se bo sodni postopek nadaljeval – naj zagotovijo, da ne pride do nadaljnjih kršitev zakona med preiskavo in sodnim postopkom proti Olegu Orlovu ter naj v vseh okoliščinah spoštujejo Deklaracijo Združenih narodov o zagovornikih človekovih pravic, Univerzalno deklaracijo o človekovih pravicah ter mednarodne in regionalne instrumente o človekovih pravicah, ki jih je ratificirala Ruska federacija;
14. opozarja, da je Evropski parlament leta 2009 Olegu Orlovu podelil nagrado Saharova in je torej pod posebno moralno in politično zaščito Evropskega parlamenta; poziva rusko vlado, naj omogoči Olegu Orlovu, da se udeleži slovesnosti ob podelitvi nagrade Saharova za leto 2010 v Strasbourg brez ovir;
15. obsoja zastrašujoče preiskovanje uradov organizacij za človekove pravice in pričakuje pojasnilo o zakonitosti in namenu teh ukrepov;
16. obžaluje dejstvo, da imajo zlorabe človekovih pravic, ki se nadaljujejo, zelo negativen vpliv na podobo Rusije in verodostojnost v svetu ter mečejo senco na odnose med Evropsko unijo in Rusko federacijo, ki so pomembni in bi se morali razviti v strateško partnerstvo glede na medsebojno odvisnost in različne skupne interese obeh strani, zlasti v zvezi z vprašanji političnega, varnostnega, gospodarskega in energetskega sodelovanja, a tudi glede na demokratična načela in postopke ter temeljne človekove pravice;

17. odločno podpira priporočila resolucije, ki jo je sprejela parlamentarna skupščina Sveta Evrope 22. junija 2010, o pravnih sredstvih za kršitve človekovih pravic na severnem Kavkazu, ki bi lahko v veliki meri prispevala k odpravi nekaznovanja kršiteljev človekovih pravic in obnovitvi zaupanja ljudi v organe kazenskega pregona;
18. poziva ruske oblasti, naj spoštujejo vse sodbe Evropskega sodišča za človekove pravice in izvedejo ukrepe za popravilo kršitev v posameznih primerih, vključno z zagotavljanjem učinkovitih preiskav in pregonom kršiteljev, ter sprejmejo splošne ukrepe za izvajanje sodb, vključno s političnimi in pravnimi spremembami za preprečevanje ponovitve podobnih kršitev;
19. priporoča, da državni organi na zvezni, regionalni in lokalni ravni začnejo konstruktiven dialog z aktivisti civilne družbe, da bi omogočili delovanje demokratičnih struktur;
20. poziva k pospešitvi posvetovanj o človekovih pravicah med EU in Rusijo in k odprtemu postopku posvetovanja, da bodo k njemu dejansko prispevali Evropski parlament, duma, ruski pravosodni organi ter organizacije civilne družbe in organizacije za človekove pravice; poziva Rusijo, da v celoti spoštuje svoje obveznosti kot članica OVSE in Sveta Evrope;
21. zlasti opozarja na položaj tisočev beguncev s severnega Kavkaza v državah članicah EU, še posebej na diasporo iz Čečenije, ki živi v Avstriji in šteje vsaj 20.000 oseb, vključno s številnimi mladoletnimi; s tem v zvezi izraža resno zaskrbljenost zaradi umora čečenskega begunca maja 2010 na Dunaju in resnih domnev glede vpletenosti čečenskega predsednika v ta zločin; poziva države članice EU, naj izvajajo bolj usklajeno, skladnejšo in vidnejšo politiko v zvezi z zaščito beguncev s severnega Kavkaza na evropskem ozemlju v skladu s svojimi obveznostmi glede humanitarnih in človekovih pravic;

o

o   o

22. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji, vladam in parlamentom držav članic, vladi in parlamentu Ruske federacije, Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi ter Svetu Evrope.